

Per la corda fluixa: Respostes davant el repte i el risc de ser docent i LGBT

Fins a quin punt una lesbiana, un gai, un bisexual o un transsexual donen a conèixer la seva identitat i orientació sexual en el seu lloc de treball si són docents? Fins a quin punt introdueixen el tema de la diversitat afectivo-sexual dins la seva pràctica pedagògica? A quins reptes s'enfronten? Quins són els riscos que perceben? Com es posicionen? Aquestes són algunes de les preguntes que van motivar el treball que exposo a continuació de manera parcial.

Els participants

La recerca és un estudi qualitatiu que va consistir en realitzar 72 entrevistes personals efectuades en-

tre el 2012 i el 2013 a docents LGBT de Catalunya que treballaven o havien treballat en qualsevol dels nivells educatius, des d'infantil fins a la universitat, incloent-hi escoles d'idiomes i educació especial.

La mostra, que no pretenia ser representativa a causa de la impossibilitat de conèixer el nombre de docents que formen part d'aquest col·lectiu, estava distribuïda de la següent manera: en primer lloc, ens trobem amb una gran disparitat en funció del gènere, ja que hi consten 57 homes per 15 dones, o sigui un 79 % i un 21% respectivament. Cal fer esment, a més, que l'únic participant transsexual s'ha inclòs en la categoria masculina. En segon lloc,

Direcció publicació:

Beatriz San Román, Irene Salvo
i Silvina Monteros

Continguts d'aquest número:

Eloi Biosca

Imatges:

Miguel Gaggiotti

Coordinació:

Victòria Badia

Difusió:

Maria Galizia

Maquetació:

Marta Mayoral

Notícies i Agenda:

Bruna Alvarez, Inés Cáceres,
Estel Malgosa i Marta Mayoral

Subscripció i contacte:

gr.afin@uab.cat

ISSN: 2013-2956

AFIN

Grup de Recerca

Universitat Autònoma de Barcelona

Amb el suport de:

en relació a la classificació en funció de l'orientació sexual s'ha tingut en compte la que els participants especificaven en el moment de fer l'entrevista, donant com a resultat una mostra de 70 homosexuals (entre els quals s'hi inclou la persona transsexual) i 2 bisexuals. En tercer lloc, ens trobem una majoria de 61 participants, un 85%, que provenen de centres de titularitat pública, respecte a uns altres 11 participants, un 15%, que estan distribuïts en centres privats i concertats, laics i religiosos. En quart lloc, respecte al nivell educatiu en el qual treballen, en la taula 1 apareix un predomini de l'educació secundària que arriba a quasi la meitat dels entrevistats, un 47 %.

Distribució dels participants
per nivells educatius

Nivell educatiu	Nombre de participants	Percentatge
Secundària	34	47
Primària	12	17
Universitat	9	12
FP	7	10
Adults	5	7
Escoles d'idiomes	2	3
Infantil	2	3
Educació Especial	1	1
TOTAL	72	100

Dos reptes i una paradoxa

Per començar, hem de tenir en compte que el professorat homosexual, bisexual i transsexual té al davant reptes per partida doble. Per una part, com a docents participen de la problemàtica i de la crisi general en la qual actualment està immersa l'educació, i, per l'altra, com a docents LGBT, s'enfronten a uns riscos i uns dilemes afegits que els són específics i que van associats a importants implicacions personals, en la mesura que estan vinculats directament amb una particular orientació sexual o identitat al marge de l'heterosexualitat dominant. Entre aquests reptes figuren, en primer lloc, els que fan referència al grau de visibilitat de la seva orientació sexual dins del centre educatiu on treballa, i, en segon lloc, els que tenen a veure amb el nivell d'implicació professional en la divulgació i el tractament del fet homosexual i de la diversitat afectivo-sexual dins la seva tasca docent.

D'altra banda, a Catalunya ja existia un marc jurídic que garantia la llibertat de mostrar la pròpia orientació sexual i perseguia qualsevol tipus de discriminació per aquest motiu en el moment de fer

les entrevistes, al mateix temps que un conjunt de normatives pedagògiques emanades des de les més altes instàncies educatives i legislatives que cominaven els centres educatius i el personal docent a introduir i tractar el tema de la diversitat sexual. La paradoxa rau en el fet que, malgrat treballar en un context legal favorable, la gran majoria dels docents LGBT no l'aprofiten i adopten una actitud esquiva enfront dels dos reptes abans plantejats, és a dir, davant la possibilitat de donar a conèixer la seva orientació sexual a alumnes, companys, equips directius o pares i mares dels alumnes, i davant les oportunitats d'incloure la diversitat afectivo-sexual a les seves classes. Per què?

L'aversió al risc: les pors

D'antuvi, aquests reptes porten associats uns riscos respecte als quals el docent LGBT acostuma a projectar-hi determinades pors que condicionen la seva resposta i la seva actitud.

Per un docent homosexual o bisexual, el coneixement que els alumnes, els companys, la direcció i els pares dels alumnes tinguin de la seva orientació sexual no té la mateixa transcendència ni revesteix la mateixa importància que per un heterosexual, perquè considera que és una informació susceptible de ser utilitzada en contra seva. És una percepció

subjectiva bastant generalitzada que es fonamenta en la constatació que l'acceptació i el respecte per altres orientacions i identitats sexuals diferents a l'heteronormativa encara no gaudeixen del mateix nivell de consens social, en el sentit que, malgrat una evolució social positiva en els darrers anys i l'existència d'un marc legal favorable que garanteix la igualtat i la no discriminació, s'és conscient que l'homofòbia encara és compartida per moltes persones.

La projecció pública de l'orientació i la identitat sexual d'un docent LGBT es presenta en diversos graus i adopta formes diferents. A grans trets, primer, pot ser ocultada a propòsit fent gala d'una estricta discreció en la vida privada o, fins i tot, procurant mantenir una prudència acurada en l'expressió de gestos o comentaris que poguessin despertar dubtes o sospites o, en algun cas, arribant a emmascarar-la donant indicis intencionats que permetin donar peu a una suposable heterosexualitat. Segon, el docent pot optar per situar-se en una relativa ambigüitat que pot ser calculada o inconscient. I, tercer, pot triar per donar-se a conèixer de forma explícita i conscient, és a dir, buscant

i trobant la manera de fer públic i notori aquest aspecte de la seva personalitat. De les tres, la majoria dels participants preferia situar-se en la que els permetia funcionar dins l'ambigüitat. Només una ínfima minoria afrontava el risc de donar-se a conèixer obertament i de manera general.

En les entrevistes, quan els participants em parlaven del repte de donar-se a conèixer, en el sentit últim de fer-ho públic i explícit, alguns em preguntaven: "Què hi guanyaria? Realment surt a compte manifestar públicament que sóc homosexual?" El fet que tots els entrevistats s'hagin plantejat en algun moment quina actitud prendre ja és un símptoma d'una percepció de possibles riscos, i indica que és una decisió a meditar. En canvi, els docents heterosexuals no es plantejen si tenen la necessitat de manifestar-se com a tals, ni de valorar-ne l'oportunitat. Es mostren d'una manera habitual i espontània, sovint inconscient, sense que el fet provingui d'una decisió pensada; perquè ser heterosexual no és una opció marcada, forma part de la normalitat i de la quotidianitat i no exposa a cap risc específic.

El docent LGBT es refugia en la interpretació d'un rol educatiu tradicional perquè creu que el protegeix

A l'hora d'analitzar els arguments que els participants addueixen per explicar les seves pors té un especial protagonisme el risc de patir burles, ofenses, discriminació i problemes laborals. Tanmateix, si bé en molts casos aquesta homofòbia s'ha fet palpable, no justifica les pors en la mesura que en molts altres casos aquestes neixen i es desenvolupen en la imaginació i amb independència de les possibles violències que puguin patir els docents.

A més, cal tenir en compte que, per entendre l'origen de les pors, una anàlisi que només contempli una perspectiva psicològica es revela insuficient i pot portar a associar exclusivament l'actitud dels ensenyants a factors de tipus emocional i de personalitat tals com la manca de coratge, d'empenta i de voluntat. Mentre no entenguem que simultàniament hi ha d'haver uns altres condicionants tant o més forts que actuen sobre els docents, i no siguem capaços de detectar-los i analitzar-los, no podrem contribuir a eixamplar el nombre d'ensenyants que gosin afrontar els canvis

necessaris, quedant relegats els que s'hi atreueixin a una minoria heroica i valenta, però també exigua i excepcional. Per aquest motiu, cal incloure també una altra visió feta des de dins del paradigma educatiu.

En aquest sentit, cal incidir en què aquestes pors estan implicades dins una determinada relació educativa i uns rols convencionals o tradicionals que es mantenen en gran part inalterats.

Qüestionar (o no) el rol tradicional del docent

Una de les pors més mal reconegudes pels docents LGBT, i probablement la que permet explicar millor dins una visió de conjunt l'origen de tots els temors, és la connexió estreta que hi ha entre una actitud compromesa davant del fet d'afrontar els reptes al·ludits, i l'alteració profunda i el qüestionament del rol tradicional d'ensenyant que aquesta actitud comporta. Em refereixo a la por a deixar de ser un professor "normal" si es traspassen determinades línies vermelles del rol convencional tàcitament acceptades. Es té por d'entrar en un camp desconegut i incert, del qual no hi ha marxa enrere perquè

s'intueix que un cop trencada o esquerpada la imatge tradicional ja no es pot recomposar.

Molts docents pensen que tant l'opció de donar-se a conèixer com la d'introduir el tema a l'aula no estan incloses, no són adequades o són incompatibles dins els principis que regeixen una determinada concepció tradicional del que ha de ser, com s'ha de mostrar i què és el que ha de fer un docent en la seva vida professional.

Quan el docent posa com a referent el rol convencional de professor està utilitzant una estratègia per emmascarar una por i, alhora, està presentant una excusa per no haver d'afrontar uns riscos que

creu que l'amenacen si surt d'aquest marc i traspasa els seus límits, però alhora no pot reconèixer que aquestes convencions constitueixen la base ideològica sobre la qual s'ha construït la seva marginació com a col·lectiu, en la mesura que han entorpit la seva visibilització social i la conquesta de drets.

Per tal d'exemplificar una mica tot això esmentaré, en primer lloc, la idea que un docent no ha de donar a conèixer la seva orientació sexual a causa de la relació jeràrquica que s'estableix entre col·lectius desiguals, bàsicament entre professor i alumne, i entre un professor i els membres de l'equip directiu. Es creu que el

manteniment d'aquests estatus diferenciats obliga a establir una distància personal que fa inapropiat i contraproduent explicar aspectes més personals o íntims de la vida privada del docent.

Entre el públic i el privat

En diverses declaracions els entrevistats evoquen un principi de professionalitat que passa per mantenir separats l'àmbit laboral i l'esfera privada. En base a aquesta creença no es considera apropiat establir vasos comunicants entre aquests dos mons. Mostrar determinats nivells de transparència en els afers privats o buscar complicitats i afectes personals dins el món docent és vist com a inadequat en la mesura que es creu que, com a àmbit laboral, aquest ha de restar aliè a la vida privada i social.

La precarietat de tot aquest entramat autojustificatiu surt fàcilment a la llum si analitzem les contradiccions que hi són inherents. Així, si bé en el rol tradicional de docent es creu que donar informació sobre la vida sexual íntima és quelcom que ha de quedar defugit, en la pràctica quotidiana queda exempta d'aquest silenci la manifestació d'un tipus d'heterosexualitat

normativa basada en una parella o matrimoni monògam i/o amb fills, ja que és un tipus d'informació que, sent privada, socialment es considera que també pot i ha de revestir un caràcter públic, esdevenint una mostra del pensament heteronormatiu amb trets homofòbics que discrimina la visibilitat homosexual respecte a l'heterosexual i que valora com a excessiva i inapropiada la manifestació pública de l'homosexualitat.

Al mateix temps, en la relació professional que els docents LGBT mantenen amb tots els actors implicats en el sistema educatiu, no tots els assumptes de la seva vida personal queden relegats a l'àmbit de la privacitat i el secret. Preguntats sobre què era el que relataven de la seva vida

als alumnes, vaig detectar que no mantienien la mateixa reserva i discreció en altres aspectes biogràfics, com per exemple, els viatges, els estudis, les feines que havien fet, els hobbies, els gustos culinaris, les malalties i els accidents que havien patit, etc.

El docent com a persona neutra

Un altre dels arguments esgrimits per excusar una manca d'implicació personal, tant en el fet de donar-se a conèixer com en el del tractament del tema a classe, fa referència al mite de la necessària neutralitat de l'ensenyant.

Els professors assumeixen que tota relació educativa porta implícita la possibilitat que el docent pugui exercir una forta influència sobre l'alumne. En aquest context es veu fàcil que tant en aspectes ideològics com personals el mestre esdevingui un referent i un model respecte al qual l'estudiant es posi, o bé imitant-lo i seguint-lo, o fins i tot, per rebutjar-lo. Per aquesta raó, entre molts entrevistats apareix la idea que el rol del professor obliga a tenir cura d'evitar aquesta possible influència, ja que podria tenir un efecte distorsionador i condicio-

nant en la lliure elecció de pensament i de vida dels alumnes. En aquesta lògica, la tasca del docent no s'hauria de moure d'una estricta objectivitat en els aspectes ideològics, cosa que vol dir evitar de manifestar les seves opinions personals i els seus posicionaments en temes polítics, religiosos, socials o de qualsevol altra índole que es presti a controvèrsia, i, alhora, hauria de procurar mantenir una actitud de discreció en l'àmbit de la seva vida privada.

Aquesta interpretació obvia que l'educació ja és, de per si, una cosa molt ideologitzada i ideologitzant, que pot adoptar un paper conservador i homogeneïtzant que col·labori en la reproducció de l'estatu quo, o bé un altre de transformador que promogui i impulsi canvis en les mentalitats; però que mai és neutra perquè sempre té darrere un model de ciutadania que vol promoure.

Ensenyament de continguts o educació en valors?

Per altra banda, molts docents justifiquen la seva aversió a tocar el tema a classe en l'argument que "no és la meva assignatura." En el rol tradicional de docent,

especialment a partir de la secundària, el professor es converteix en un especialista d'una matèria que té com a principal objectiu ensenyar uns continguts determinats i unes competències associades a una específica branca del coneixement, sense que tingui l'obligació d'entrar en altres aspectes més lligats a una educació integral d'una persona.

Si bé aquesta concepció tan restrictiva no s'accepta dins el discurs pedagògic dominant i oficial, és una idea que serveix de base als arguments que molts docents fan servir per eludir tractar el tema de la sexualitat i, per descomptat, de la diversitat sexual.

Un professor format en aquests paràmetres se sent còmode dins una relació educativa en la qual ser un especialista li dóna el domini d'un saber que justifica el seu estatus i el seu poder. És algú que se sent segur en la mesura que la seva autoritat deriva del fet que dins la classe és la persona que té, i se li reconeix, un major coneixement sobre els continguts de l'assignatura, i que creu que la seva funció és la de transmetre'ls als alumnes.

Si el saber es presenta com a quelcom que cal acaparar o salvaguardar és perquè confereix poder. Estar en possessió del saber significa per a l'ensenyant tenir la possibilitat d'exercir una acció sobre els

altres. El professor, que té un poder reconegut institucionalment en virtut de la qualificació que posseeix, té la consciència totalment tranquil·la quan afirma la seva dominació. Sota el pretext de fer accedir l'alumne al saber, obliga, avalua, castiga i el té a la seva mercè, amenaçant-lo amb no donar-li accés al curs superior, obligant-lo a seguir una determinada branca en els estudis o barrant-n'hi una altra. Detén una autoritat per delegació del sistema escolar, d'on arrenca la seva legitimitat, i que aquell al qual es dirigeix està obligat a acceptar.

En aquest marc, la reticència a tractar aspectes més transversals que no formen part estrictament de la matèria assignada, s'explica perquè aquest propòsit significaria d'alguna manera renunciar al seu poder o deixar d'exercir-lo amb la mateixa seguretat.

(In)seguretats i sexualitats

Parlar de la diversitat afectivo-sexual en una aula és entrar a parlar de temes relacionats amb la sexualitat, que és un terreny on el professor, independentment de la seva orientació sexual, se sent insegur per diversos motius, el més important dels

quals no és la possible manca de formació en relació als continguts sinó essencialment perquè té la sensació de poder perdre el control de la classe en qualsevol moment i entrar en una dinàmica amb un alt risc d'imprevisibilitat que altera el rol convencional al qual està més acostumat.

Tractar bé el tema implica haver d'entrar en altres entorns i dinàmiques d'aprenentatge innovadores que són antagòniques amb el rol tradicional i per les quals no ha estat format ni té a mà suficients referents. Implica donar peu a debats i activitats més participatives en les quals el professor deixa de tenir un rol magistral i passa a ser un gestor i estimulador de la classe. Si un docent no està acostumat o format en aquest tipus de dinàmiques té por que la classe se li escapi de les mans i tingui uns resultats inesperats.

En aquest sentit, una de les dificultats d'introduir els temes sexuals a l'aula és el fet que aquest tipus de classe no pot ser immune a la dinàmica general de les interaccions que el professor acostuma a mantenir amb els seus alumnes. Si aquest ostenta un rol convencional basat en el control i la vigilància no pot evitar reproduir-lo també en aquest context o, si

més no, no pot pretendre que els alumnes canviïn de cop i volta la percepció que tenen d'ell. A una conducta dominadora per part de l'ensenyant, caracteritzada per la rigidesa, per objectius immutables, per la negativa a admetre la contribució dels alumnes, per la ignorància voluntària dels seus desigs, de la seva experiència, de les seves opinions o necessitats a l'hora de determinar els objectius que els concerneixen, li corresponen conductes no cooperatives, passives, distretes, fins i tot, hostils. Aquest rol genera un antagonisme amb la dinàmica que aquest tipus de classe necessita, ja que dificulta que l'alumne pugui o s'atreveixi a parlar del tema amb la suficient confiança i desinhibició. Per tant, no ens pot estranyar que en aquest tipus de context educatiu parlar de sexe resulti moltes vegades difícil i forçat, i els professors n'esquivin la responsabilitat. Motiu pel qual en molts centres aquesta és delegada a personal extern especialitzat que s'encarrega d'impartir xerrades o tallers específics de manera puntual i dins l'horari escolar.

Ahora, apareix la por que la demostració de cert coneixement sobre el tema o d'una motivació en tractar-lo pugui do-

nar pistes i despertar sospites sobre la possible homosexualitat o bisexualitat del docent. Donant per fet l'escassa o nul·la motivació i implicació del professorat en conjunt per abordar a l'aula el tema de la diversitat afectivo-sexual, l'excepcionalitat que suposa el fet que un docent l'introdueixi activament es pot interpretar fàcilment com la prova palpable d'un interès personal que denota algun tipus d'implicació vital. Molts entrevistats creuen que indirectament estarien exposant la seva orientació sexual d'una forma pública.

Sense la implicació del professorat LGBT no hi haurà canvis

Un altre tipus de relació educativa podria oferir un context més favorable a la visibilitat del professorat LGBT i al tractament adequat del tema de la diversitat sexual i afectiva. Una nova relació educativa, si bé necessita docents amb una formació diferent, no requereix trobar professors amb característiques especials, en el sentit que tinguin una determinada personalitat psicològica que els permeti ser més aptes o més forts. La qüestió no s'ha de plantejar en aquests termes, sinó en el fet que un nou paradigma educatiu permetria que els

docents exercissin la seva tasca d'una forma diferent i la relació educativa que establirien amb els alumnes oferiria un entorn més propici per afrontar els reptes. Això implica no solament haver de definir els paràmetres d'aquesta nova relació educativa, sinó també quins han de ser els actors que han de dirigir i protagonitzar el canvi. En aquest sentit, cal encaminar-se cap a un rol docent que qüestionï una relació jeràrquica i desigual, que permeti una major transparència i permeabilitat entre els actors, i que revisi la forma de prendre decisions i de repartir el poder.

Per acabar, crec important ressaltar que no podem restar a l'espera que tots

els canvis vinguin dictats i impulsats des de les màximes institucions educatives, perquè les reformes emanades i decidides des de dalt no sempre transformen la realitat.

Crec que en base als drets assolits és responsabilitat del professorat LGBT explotar les possibilitats que el marc jurídic i educatiu proporciona i impulsar canvis, afrontant uns riscos, molts dels quals són d'un tipus que difícilment es poden suprimir a cop de decret i per moltes lleis que tinguem al nostre favor, ja que en gran part beuen de la por que senten els propis implicats.

Malauradament, amb una actitud ambigua i poc compromesa, el professorat acaba fent un paper consolidador i reforçador dels prejudicis tradicionals dels quals encara n'és víctima, quan altrament podria estimular el seu qüestionament i la seva transgressió.

SOBRE L'AUTOR DEL TEXT

Eloi Biosca

És doctor per la Universitat de Barcelona i catedràtic d'ensenyament secundari. Ha compaginat la seva activitat docent a secundària amb la recerca pedagògica i el disseny de materials educatius en l'àmbit de les noves tecnologies, el joc i la realitat virtual. Aquesta és la seva primera incursió en l'àmbit LGBT. Per contactar amb ell: ebiosca@xtec.cat

SOBRE L'AUTOR DE LES IMATGES

Miguel Gaggiotti

Miguel Gaggiotti (BA Hons, MA) és estudiant de doctorat al departament de cinema i televisió de la University of Bristol, Regne Unit. La seva investigació doctoral analitza la figura de l'actor no-professional en el cinema experimental contemporani, prenent com a casos d'estudi les pel·lícules de Lisandro Alonso, Carlos Sorín i Albert Serra. Miguel completà el grau en estudis cinematogràfics a la University of Kent, Regne Unit, i va obtenir un màster en producció audiovisual a la University of Bristol, Regne Unit. El seu interès d'investigació principal se centra en l'anàlisi de l'actuació d'actors no-professionals en obres de ficció audiovisuals. En termes més generals, Miguel està interessat en l'estudi de l'incomplet i l'imperfecte com a qualitats estètiques en el cinema.

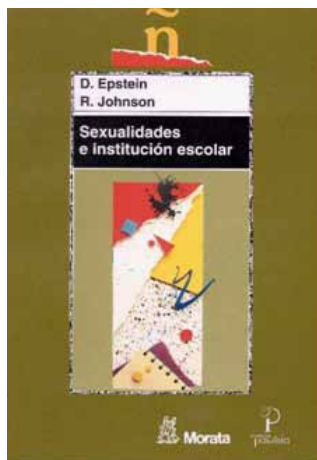
En la seva carrera com a cineasta, a més de treballar com a assistent de direcció en diversos llargmetratges, Miguel ha dirigit curtmetratges que s'han projectat en festivals a Itàlia, Mèxic i Anglaterra. Actualment treballa en la post-producció de *Maquila*, un documental etnogràfic que explora la indústria maquiladora a Ciudad Juárez, Mèxic. Entre els seus interessos, trobem escriure històries curtes fantàstiques, traduir articles d'investigació acadèmics i desenvolupar fotografies per a publicacions científiques, congressos i seminaris acadèmics.

PER LLEGIR...

Biosca, E. (2016).
Per la corda fluixa: Respostes davant el repte i el risc de ser docent i LGBT
Barcelona: Editorial Bellaterra

El llibre, del qual sorgeix l'article de la present publicació, relata l'experiència de 72 docents bisexuals, gais i lesbianes de tot Catalunya. Biosca narra com viuen la seva sexualitat dins de la feina; a quines pors s'enfronten i quines estratègies fan servir per evitar riscos. Com ens mostra l'autor, la problemàtica és diferent a cadascun dels nivells educatius. No és el mateix a l'educació infantil que a secundària o a la universitat, però en tots els casos hi ha un denominador comú: la por al risc. No s'atreveixen a dur a terme determinats reptes per les possibles conseqüències.

Epstein, D.
i Johnson, R. (2000).
Sexualidades e institución escolar
Madrid: Ediciones Morata

Aquesta obra revela els principis sobre la sexualitat que ens han ensenyat a donar per suposats. Les distincions entre heterosexual i homosexual estan entre les diferències sexuals més sorprenents, i són fonamentals pels mecanismes de disciplina i exclusió en els discursos i pràctiques socials dominants. En les institucions escolars i altres contextos, aquestes qüestions estan subjectes a inhibicions i pors; i a això s'hi afegix una gran pobresa en la informació amb què es treballa, o fins i tot, importants i interessades distorsions i manipulacions en les dades. Els autors col·laboren en la construcció d'estratègies i discursos contra-hegemònics fent paleses les implicacions dels actuals debats sobre la sexualitat en les institucions escolars. Aquest llibre resultarà d'indubtable interès per al professorat i totes aquelles persones dedicades a qüestions de política educativa, gènere, sexualitat i estudis culturals.

Otero, M. (2009).
La presència LGBT a l'àmbit educatiu
Barcelona:
Departament d'Acció Social i Ciutadania,
Generalitat de Catalunya

Estudi bibliogràfic en l'àmbit educatiu, impulsat pel Programa per al col·lectiu gai, lesbià i transsexual, que posa de manifest la necessitat de "normalitzar" la realitat LGTB per tal de garantir i desenvolupar els drets i la llibertat de les persones LGTB a l'àmbit escolar. Es tracta d'una de les quatre guies bibliogràfiques LGBT que aglutinen tots els recursos que tenen a veure amb la realitat lesbiana, gai, bisexual i transsexual tractada des de quatre àmbits diferents: el jurídic, el sociològic i polític, l'educatiu i el de la salut.

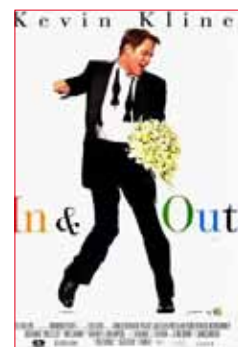
PER VEURE...

Pierce, K.
(1999).
Boys don't cry
Estats Units,
118 min

Kormákur, B.
(2000).
101 Reykjavik.
Islàndia,
85 min

Oz, F. (1997).
In & out.
Estats Units,
92 min

Brooks, K.
(2006).
Loving Annabelle.
Estats Units,
76 min

Brandon Teena és un noi nou i popular en una petita ciutat de Nebraska. Passa el temps amb els nois, bevent, renegant i practicant surf, i a les noies els hi encanta, perquè mai han conegut un noi tan sensible i considerat. La vida és bona per a Brandon, ara que és un més dels nois i surt amb Lana, considerada la bellesa local. Tanmateix, ningú no sap que el noi és un transsexual que va néixer i va viure els seus primers anys com a dona, anomenada Teena Brandon. Quan els seus millors amics ho descobreixen, la vida de Brandon s'esquinça. El film, basat en una història real, reflecteix el coratge del protagonista per ser ell mateix en un món centrat en els convencionalismes i la intolerància.

Hlynur, un noi de vint-i-vuit anys que encara viu amb la seva mare divorciada, es passa el temps bevent, veient pel·lícules porno i deambulant per Reykjavík buscant feina. El 101 que dona nom al film és el codi postal del districte de Miðborg, a la zona occidental de Reykjavík, que és el centre administratiu i de la vida nocturna de la ciutat. La vida del noi canviarà radicalment quan per cap d'any reben la visita de Lola, professora de flamenc lesbiana, amiga de la seva mare, de qui aquesta s'ha enamorat.

Howard Brackett, professor de literatura anglesa, és a punt de casar-se amb la seva novia Emily, però sorgeixen complicacions quan Cameron Drake, un antic alumne seu, guanya un Òscar per un paper en què representa a un soldat gai i en el seu discurs en recollir l'estatueta li dona les gràcies a Brackett i afegeix: "...que també és gai". A partir de llavors, Howard no tindrà vida privada i els equívocs se succeiran, perquè ni tan sols ell mateix sap quina és la seva orientació sexual. Una comèdia que va obtenir diverses nominacions i premis de la crítica nord-americana sobre sortir o no sortir (in)voluntàriament de l'armari.

El film mostra la relació entre Simone, professora de poesia a l'internat catòlic de Santa Teresa, i la seva alumna Annabelle, filla d'un senador dels Estats Units, a qui el seu pare envia a l'internat després de la seva implicació en un escàndol. Sofisticada i madura per l'edat que té, ben aviat crida l'atenció pel seu caràcter rebel. Simone rep l'encàrrec de l'estricta directora de la institució de vigilar Annabelle perquè no sigui una mala influència per a les altres alumnes. No tardarà en sorgir una poderosa atracció entre Simone i Annabelle. Religió, (in)tolerància i sexe es barregen en un ambient on les relacions homosexuals i l'amor entre professora i alumna estan prohibits.

NOTÍCIES AFIN

La reproducció des de la Prehistòria a l'actualitat

El passat 8 de maig ha tingut lloc a la Universitat Autònoma de Barcelona, en el marc de l'exposició "El Sexe a l'Època Romana", la taula rodona "La reproducció des de la Prehistòria a l'actualitat". L'acte ha estat organitzat per la Facultat de Filosofia i Lletres i ha aplegat professorat del Departament d'Antropologia Social i Cultural i del Departament de Prehistòria, amb la participació de Bruna Alvarez i Estel Malgosa, del Grup de Recerca AFIN de la UAB, i Assumpció Vila, de l'Institut Milà i Fontanals. El col·loqui ha girat entorn de la reproducció com a fet social i les normes socials que les diferents societats humanes han construït per regular-la.

Diana Marre al Seminari Internacional Salut Reproductiva a Ciudad Juárez

Els dies 7 i 8 de maig, Diana Marre va impartir les ponències "Políticas y Salud Sexual y Reproductiva: la necesidad de un abordaje interdisciplinario" i "Las 'terceras partes' en adopción, reproducción asistida y gestación subrogada: ¿'donación', 'provisión' o 'trabajo'?", en el Seminario Internacional "Salud Reproductiva: una visión integral", organitzat per la Universidad Autónoma de Ciudad Juárez, l'Hospital Ángeles Ciudad Juárez, el Colegio de Ginecología y Obstetricia de Ciudad Juárez i el Colegio Médico de Ciudad Juárez, amb el patrocini del projecte finançat per la British Academy-Newton Fund "Organizing in the Borderlands: applying research to support families, children and youngsters in Mexican-USA borderlands".

Bruna Alvarez al Congrés Matricentric Feminism a Florència

Bruna Alvarez va participar al congrés realitzat a Florència entre el 2 i el 4 de maig sota el títol de "Matricentric Feminism: Theory, Activism, Politics, Practice and Representation" organitzat per Motherhood Initiative for Research and Community Involvement (MIRCI). El congrés va reunir expertes internacionals sobre maternitat i Bruna Alvarez va presentar una comunicació titulada "Feminism and motherhood in Spain", on va analitzar els discursos del feminisme institucional –que havia considerat que l'alliberament de les dones es produïa a través de la no-maternitat–, com una de les influències en els actuals comportaments reproductius de les dones que pot ajudar a explicar les baixes taxes de fertilitat a Espanya.

AFIN al congrés internacional Latin American Studies Association 2018

Diversos membres del grup AFIN han participat al congrés internacional LASA que ha tingut lloc a Barcelona del 23 al 26 de maig, a través de dos panells i una taula rodona.

El panell titulat "Parentalidades en tensión: acomodados y resistencias ante las nuevas expectativas de género" organitzat per Florencia Herrera, ha comptat amb les ponències de Martina Yopo Díaz, Marjorie Murray, Bruna Alvarez, Javiera Navarro, Florencia Herrera i la discussió de Diana Marre. La presentació ha girat a l'entorn de les experiències de mares i pares en un context de canvi social on les exigències de la parentalitat han augmentat. Les ponències mostraven casos empírics on homes i dones es resisteixen i s'adapten als canvis de les expectatives de gènere, a les exigències del context neoliberal i al desenvolupament de les tecnologies reproductives. En aquest context, pares i mares prenen decisions i despleguen estratègies

que els fan sentir-se "bons pares" i "bones mares".

Irene Salvo i Macarena García, membres d'AFIN, han organitzat un panell doble titulat "Infancias y adolescencias, dispositivos y exclusiones en un mundo globalizado". Les diferents institucions i entitats organitzen les polítiques d'igualtat, equitat o inclusió/exclusió a partir de la definició de diferents eixos -com edat, gènere, (dis)capacitat, etc.-. Aquest panell ha posat atenció en com les diferents infàncies i adolescències són significades, regulades, estigmatitzades, patologitzades i/o normalitzades en contextos familiars, educatius i institucionals. La primera part del panell s'ha centrat en els dispositius educatius i sanitaris i ha comptat amb Marjorie Murray de *chair*, Silvia Posocco de *discussant*, i les ponències d'Andréa Cardarello, Macarena García, Anne Pfister, María F. Valenzuela i Claudia C. Calquin. La segona part del panell s'ha centrat en els dispositius governamentals i famili-

ars, on han participat Jessaca Leinaweaver com a *chair*, Andréa Cardarello de *discussant* i les presentacions d'Irene Salvo, María José Rodríguez, Silvina Monteros, Estel Malgosa i Diana Marre. Per últim, s'ha realitzat una taula rodona titulada "Changing families, new methods", organitzada per Anne Pfister i Bruna Alvarez, on s'ha reflexionat sobre les metodologies que permeten la incorporació dels participants per investigar les experiències dels 'nous' -i no tan nous- models familiars, mostrant discursos de consens i tensió en les narratives de construcció de la(es) família(es) contemporània(es). Ha comptat amb la participació de Silvina Monteros, Irene Salvo, Florencia Herrera, Macarena García, Claudia C. Calquin, Lucía Saldaña, i María José Rodríguez. Les participants han aportat exemples de diferents treballs que combinen diverses metodologies alternatives que contribueixen a la promoció de l'agència dels participants en la recerca.

Presentació del documental "Nacidos Vivos" d'Alejandra Perdomo a Xile

El passat 16 de maig es va presentar a Xile el documental "Nacidos Vivos" de la guionista i directora argentina Alejandra Perdomo. El documen-

tal analitza la problemàtica de les adopcions irregulars, i la presentació d'aquest es va realitzar al Museu de la Memòria, dins el marc del Projecte Fondecyt N°3170338 "Adopciones en Chile: la construcción de narrativas sobre los orígenes y la identidad" en el qual es duu a terme el Cicle de Cinema-Debat "Drets Humans, Identitat i Adopció".

L'acte va constar del visionat del documental i un posterior debat en el qual van participar Alejandra Perdomo (directora), la Dra. Irene Salvo Agoglia (Universidad Alberto Hurtado i membre del grup AFIN), la Dra. Karen Alfaro (Universidad Austral de Chile) i Marisol Rodríguez i Sylvia Rautenberg (integrants de l'equip central de l'agrupació "Hijos y Madres del Silencio", creada el 2014 per persones afectades per aquesta situació).

Workshop a Suècia sobre reproducció queer

El passat mes de maig van tenir lloc a la Uppsala Universitet (Suècia) unes jornades internacionals sota el títol "Queer and Transgender Reproduction with ART: Legal, Cultural and Socioeconomic Challenges". L'esdeveniment, organitzat per Doris Leibetseder, Gabriele Griffin i Ulrika Dahl va reunir a investigadores de diferents països que treballen entorn de l'ús de les tecnologies de reproducció assistida per part del col·lectiu LGTB+: Jenny Gunnarsson Payne (Södertörns Högskola, Suècia), Hana Hašková (Czech Academy of Sciences, República Txeca), Judit Takács (Hungarian Academy of Sciences, Hongria), Stu Marvel (Emory University, University of Leeds), Julie McCandless (Kent Law School, Regne Unit), Julian Honkasalo (University of Hèlsinki, Finlàndia), Isabelle Engeli (University of Bath, Regne Unit) i Beatriz San Román (Universitat Autònoma de Barcelona).

Granada 2019: XI Congrés AFIN

El XI Congrés Internacional AFIN se celebrarà els dies 8, 9 i 10 de novembre de 2019 a la Universidad de Granada. Amb aquest esdeveniment es clausurarà el projecte Retos "Deseos parentales y derechos reproductivos y filiales: miradas interdisciplinarias sobre decisiones reproductivas y 'orígenes' en reproducción asistida, adopción y subrogación", finançat pel Ministeri d'Economia, Indústria i Competitivitat, que venim desenvolupant des de 2016. El congrés reunirà investigadores que treballen entorn de les mobilitats reproductives, en les quals s'inclouen els desplaçaments per accedir a tècniques de reproducció assistida, incloent-hi l'adopció i la gestació subrogada. A més de les ponències convidades a càrrec de figures de rellevància internacional, està prevista l'obertura d'una convocatòria per a la presentació de comunicacions.

AGENDA

Aperitiu dels Dijous AFIN**21 de juny****Concepció Fuentes-Pumarola**

Infermera, antropòloga i doctora en Psicologia per la UdG i professora del grau d'infermeria de la UdG.

Les percepcions que tenen els/les joves sobre les violències masclistes continuen reproduint mites i estereotips que es mantenen en l'imaginari i que fan difícil la seva erradicació. En el seminari "Joventut i violència sexual" es presentaran els resultats de recerca realitzada pel Grup Interuniversitari de Recerca en Gènere, Diversitat i Salut (GIR-GEDIS) sobre Agressions Sexuals (AS) en els espais d'oci.

28 de juny**Mª José Rodríguez Jaume**

Doctora en Sociologia. Professora i Vicerectora de Responsabilitat Social, Inclusió i Igualtat de la Universitat d'Alacant.

La subrogació no és una simple solució a la infertilitat (enfocament mèdic), sinó que ambdues són realitats socialment construïdes que reflecteixen l'actitud de la població enfront de les ideologies dominants (supòsits essencialistes) que una societat manté a l'entorn de la família, els rols de gènere i la funció social dels fills i filles. El seminari titulat "Infertilitat i subrogació: dues realitats socialment construïdes", se centrarà en presentar l'opinió de la població en relació a dos dels temes que susciten més controvèrsia: subrogació tancada vs subrogació oberta; subrogació comercial vs subrogació altruista.

Lectura de la Tesi de Mireia Roca

El proper dimarts 3 de juliol es durà a terme la Lectura de Tesi Doctoral de Mireia Roca, membre del grup AFIN-UAB. L'acte es desenvoluparà al Seminari A de la Facultat de Filosofia i Lletres de la Universitat Autònoma de Barcelona a les 10h. La tesi, titulada "La cura a Catalunya: sector ocupacional i espai de desigualtats de gènere", és una investigació etnogràfica sobre el treball de cura remunerat a les persones en situació de dependència. A partir d'una perspectiva qualitativa, s'analitzen les representacions socials i de gènere associades a aquests treballs, realitzats en els serveis d'atenció a la dependència i s'aporten dades empíriques sobre aquest sector ocupacional en expansió. També es formula una proposta d'aplicabilitat de la recerca a fi d'afavorir la igualtat de gènere i el reconeixement social de l'activitat.

Convocatòria per la Beca Postdoctoral Marie Curie a AFIN

El grup d'investigació AFIN obre una convocatòria per rebre persones candidates per ser presentades a la beca postdoctoral Marie Skłodowska Curie Individual Fellowship (MSC-IF) 2018. La data límit de presentació en el Grup AFIN és el 29 de juny. Cal lliurar dues cartes de recomanació i el resum del projecte que es vol presentar d'un màxim de 1000 paraules. Per conèixer els temes de recerca del grup AFIN, visiteu l'expressió d'interés [en aquest enllaç](#).

Per a més informació:

- email: mariabruna.alvarez@uab.cat
- WhatsApp: 675892725

Més informació sobre la MSC: https://ec.europa.eu/research/mariecurieactions/actions/individual-fellowships_nl